

УДК 373.31:78

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО РОЗУМІННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ СПРИЙМАННЯ МУЗИКИ МОЛОДШИМИ ШКОЛЯРАМИ

Барвінок І.В.

Відокремлений підрозділ «Миколаївська філія
Київського національного університету культури і мистецтв»

У статті здійснено теоретичний аналіз досліджень, присвячених особливостям сприймання музики молодшими школярами. Зазначено, що сприймання музики є провідним видом музичної діяльності, що забезпечує різноманітні творчі прояви дітей. Сприймання музики визначено важливим чинником в процесі формування музично-естетичної культури у дітей даної вікової категорії. В якості характерних рис музичного сприймання у даному віці визначаються сенсомоторність, емоційність і синкретичність. Розглядаються передумови процесу формування музично-естетичної культури, де музичне сприймання відіграє ключову роль.

Ключові слова: музичне сприймання, молодші школярі, музично-естетична культура, музичний твір, музичне мистецтво.

Постановка проблеми. Сьогодні, в умовах формування нового образу життя особливу стурбованість викликає дефіцит духовності у дітей та юнацтва, бо саме в цьому віці закладаються основи особистості, її творчої неповторності, і прогає в цей час відтворити, надолужити важко, переважно неможливо. У концепції естетичного виховання учнівської молоді підкреслюється, що в сучасних умовах оновлення суспільства, відродження національної культури, побудови національної школи зростає роль і значення естетичного виховання як засобу формування духовного світу, морально-естетичних ідеалів особистості [6]. Важливою умовою загального та естетичного розвитку особистості є музично-естетичне виховання, яке виступає засобом збагачення її естетичної культури, як складової частини загальної духовної культури. Питання музично-естетичного виховання займають одне з важливих місць у системі загальної середньої освіти. Їх значущість відображено в Державній національній програмі «Освіта» (Україна XXI ст.), Законі України «Про освіту», Національній доктрині розвитку освіти України в XXI ст., «Концепції естетичного виховання учнівської молоді в умовах відродження української національної культури», «Концепції загальної мистецької освіти» та ін. Дана проблематика становить інтерес у дослідженнях видатних педагогів і музичних діячів України кінця XX – початку XXI ст. (А.Т. Авдієвський, А.Г. Болгарський, І.М. Гадалова, Л.М. Масол, О.М. Олексюк, Г.М. Падалка, Е.П. Печерська, О.Я. Ростовський, О.П. Рудницька, Л.О. Хлебникова, В.Ф. Черкасов, Ю.Є. Юцевич та ін.).

Ефективність формування естетичної культури школярів засобами музичного мистецтва залежить від того, наскільки науково обґрунтованими є підходи до навчально-виховного процесу.

Складовими музично-естетичної культури виступають два основних компоненти:

– естетичний, що передбачає вміння знаходити, відчувати, створювати у житті та у

мистецтві, оцінювати явища і факти оточуючого світу;

– музичний, що збуджує у людини емоційний відгук до музики, потяг до переживання від її сприйняття, що сприяє розвитку музичних здібностей, музичного смаку і загальної культури [9, с. 67].

Важливим чинником процесу формування музично-естетичної культури молодших школярів є сприймання, яке виступає провідним видом художньо-практичної діяльності, адже на ньому базується спілкування з музичним мистецтвом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. За останній період було зроблено чимало спроб теоретичного осмислення даної проблематики у різних сферах наукового знання, накопичено значний досвід з проблем розвитку музичного сприймання в галузі теорії та практики музичного виховання, запропоновано багато методичних систем, щодо розвитку даного феномену в контексті музичного навчання і виховання.

Зокрема, проблеми вивчення музичного сприймання виявляють тісні зв'язки різних галузей наукового знання та висвітлені у працях музикознавчого та психологічного характеру (Б.В. Асаф'єва, Л.Л. Бочкарьова, А.Л. Готсдинер, О.Г. Костюка, В.М. Максимова, В.В. Медушевського, В.М. Мясіщева, С.В. Назайкінського, С.І. Науменко, А.Н. Сохора, М. Тараканова, К.В. Тарасової, Б.М. Теплової, О.О. Фабштейна, В.А. Цуккермана та ін.); дослідженнях музичної педагогіки (О.О. Апраксіної, Ю.Б. Алієва, В.К. Белобородової, Н.Л. Гродзенської, Г.С. Дідич, Д.Б. Кабалевського, В.Д. Остроменського, Г.М. Падалки, Т.П. Плєсніної, О.Я. Ростовського, О.П. Рудницької, В.М. Шацької та ін.).

Окремі уваги заслуговують ряд праць, присвячених дослідженню вікових особливостей сприймання музики (Ю.Б. Алієв, В.М. Бескоровайна, А.Г. Болгарський, Т.О. Гордєєва, Г.В. Іванченко, З.К. Кальниченко, Н.О. Квітка, Я.Д. Ороновська, М.П. Павлович, В.І. Петрушин, О.Я. Ростовський, Н.В. Аніщенко, В.К. Бе-

лобородова, С.В. Діденко, Т.В. Дорошенко, О.І. Жорнова, Л.В. Занков, Т.І. Крижанівська, С.І. Єременко, Л.Б. Прокоф'єва, Ю.Н. Фархутдінова, Н.А. Фоломєєва та ін.).

Незважаючи на значну кількість наукових розробок, питання розвитку музичного сприймання у процесі формування музично-естетичної культури особистості школяра і сьогодні лишаються недостатньо вивченими. Тому **метою даної статті** є проведення теоретичного аналізу щодо визначення особливостей музичного сприймання дітей у молодшому шкільному віці.

Виклад основного матеріалу. Багатьма вітчизняними дослідниками (Н.В. Аніщенко, Т.В. Дорошенко, О.В. Єременко, М.П. Лещенко, О.М. Олексюк, Г.М. Падалка, Л.Б. Прокоф'єва, О.П. Рудницька, О.Я. Роствоський, М.В. Субота, О.Ф. Щелокова та ін.) доведена провідна роль сприйняття у процесі музичного виховання, визначається сутність сприймання музики та особливості даного процесу. Роблячи генетико-історичний аналіз проблеми формування образного сприймання музики Л.Б. Прокоф'єва доводить, що музичне мистецтво є провідним засобом в естетичному вихованні на всіх історичних етапах. При цьому зазначається, що специфіка кожного етапу зумовлюється своєрідністю духовного життя суспільства, сучасної теорії і практики музичного виховання (визначенням основних видів музичної діяльності в епоху Античності, Середньовіччя, Відродження; створення оригінальних концепцій музичного виховання в період 17-18 століття; побудова національної системи музичної освіти і виховання наприкінці 19-20 століття). Автор підкреслює, що на сучасному етапі музичне виховання розуміють як уведення нових пластів музичної культури: фольклору, духовної музики, сучасних творів, що мають різні форми та жанри.

Набуває великого значення творче, оцінне, аналітичне ставлення дітей до музичних творів. Саме сприйняття зумовлює успішне залучення особистості до музики, «дозволяє регулювати характер та інтенсивність впливу мистецького твору..., розвивати мотивацію спілкування з музикою, художні потреби, смаки та інші компоненти естетичної свідомості» [12, с. 45].

В своєму дослідженні О.П. Рудницька визначає сприйняття як провідний вид художньо-практичної діяльності з котрим взаємопов'язані форми залучення особистості до музики: слухання, виконавство (спів, гра на інструменті, музично-ритмічні рухи), творчість, критичне судження [12, с. 51].

Проблема сприйняття передбачає як багатоаспектність розглядання, та і комплексний підхід до її цілісного вивчення.

У філософській, психологічній, соціологічній, мистецтвознавчій літературі існують різні точки зору щодо природи сприйняття. Їх також можна вважати основоположними і для педагогічної інтерпретації даного феномену.

Так, сприйняття визначається як «процес пізнання» (Є.Л. Констандов), «психічний процес відображення у свідомості людини предметів та явищ (А.М. Петровський), «складний процес прийому та перетворення інформації, що забезпечує організму відображення об'єктивної реальності і орієнтацію в оточуючому середовищі» (Педагогічний енциклопедичний словник), «процес, в якому поєднуються розуміння і переживання змісту твору мистецтва з естетичною насолодою» (Естетичне виховання: Довідник). Дані визначення дозволяють зробити наступні висновки: сприйняття є неодмінним етапом пізнання і складовою практичної діяльності особистості. Цей факт дає підставу розглядати сприйняття з позиції діяльнісного підходу.

Художнє сприйняття як специфічний вид художньо-практичної діяльності має деяку особливість. Перш за все, воно має деяку подібність до творчості митця: митець втілює в художні твори наслідки свого осмислення та переживання світу, а той хто сприймає твір мистецтва збагачує свої уявлення про цю діяльність, рухаючись у зворотному напрямку (від результату твору в цілому до закладеної в ньому ідеї) [4, с. 131]. При цьому, це не просто відтворення художнього твору у свідомості, а складний процес співучасті і співтворчості суб'єкта сприймання, де «на основі інтенсивної праці уяви у реципієнта формується новий образ переживання, в якому ідея, що її закладено у творі митцем, як би заново народжується [15, с. 49-50].

На основі даної тези художнє сприймання можна вважати за творчий процес, спрямований на осягнення й осмислення тих значень, якими володіє мистецтво, зокрема музика.

Є.В. Назайкінський слушно зауважує, що «сприймання музики» слід розуміти як процес, зміст якого відображає ситуацію, у якій суб'єктом дії є людина з нормальним слухом, а діючим об'єктом – акустичні сигнали, що виникають при відтворенні музики на музичному інструменті, у співі, у звукопису тощо [8, с. 67]. Співзвучним з даним визначенням є висловлення О.В. Єременко щодо процесу музичного сприймання. Виходячи з розуміння сприймання як до чуттєвого відображення предметів і явищ об'єктивної дійсності в сукупності дії на органи чуття, автор підкреслює, що «музичне сприймання – це складний багаторівневий процес, зумовлений не лише музичним твором, а й духовним світом особистості, яка сприймає цей твір, її досвідом, рівнем розвитку музичних здібностей, психологічними особливостями [5, с. 6].

Для нашого дослідження особливий інтерес представляють наукові праці, у яких надається характеристика музичного сприйняття з урахуванням вікових та психологічних особливостей дітей даного віку (Н.В. Аніщенко, В.К. Белобородова, С.В. Діденко, Т.В. Дорошенко, О.І. Жорнова, Л.В. Занков, Т.І. Крижанівська, С.І. Єременко, Л.Б. Прокоф'єва, Е.М. Ци-

буля та ін.). Ці дослідники вважають молодший шкільний вік початковим етапом сенситивного періоду художньо-естетичного сприйняття.

Відмінними ознаками даного віку виступають безпосередність, яскраво виражена емоційність. Молодші школярі відрізняються гостротою і свіжістю сприймання свого роду споглядальною знаттєлюбністю, що пояснюється віковими особливостями вищої нервової діяльності. Вони з живою допитливістю сприймають оточуюче середовище, однак характерною рисою сприймання є його мала диференційованість. Слід зазначити, що наочне, живе сприймається ними значно краще, чіткіше ніж символічне, схематичне зображення.

Результати багатьох досліджень (О.Я. Ростовський, Ю.А. Соколовський, К.В. Тарасова та ін.) свідчать про те, що у молодшому шкільному віці переважає сенсомоторний характер музичного сприймання. автори зазначають, що діти віддають перевагу веселій моторній музиці, «Особливо реагують на масивність і динаміку звучання, на темп і регістр, темброву палітру музики і загальний тонус звучання..., сприймання музики тісно пов'язані з руховими переживаннями (ритмічний рух, спів)» [11, с. 104-105]. О.Я. Ростовський підкреслює, що ритмізована і мальовнича музика відповідає досвід молодших школярів та їх потребам в активних виявах. Це пояснюється перш з все, тим, що «ритмічна природа музики засвоюється дитиною ще до народження через рецептори її матері і продовжує засвоюватися протягом всього (ритмічно організованого) життя» [14, с. 138].

Музичні твори, що відрізняються рельєфністю розвитку музичного образу, наявністю легко відчутих кульмінацій «викликає у школярів емоційний відгук, що виявляється у їх безпосередньому прагненні рухами тіла, рук, ніг передати деякі засоби виразності» [3, с. 9].

З метою подолання однобічної орієнтації на визначення характеру музичного твору система музично-естетичного виховання має бути спрямована на поступове утвердження мелодико-ритмічного рівня сприймання, розвиток звуковисотного слуху, інтонаційного досвіду, розширення емоційного поля. Діти надзвичайно гнучко та легко реагують на зміни настрою в музиці. Процес спілкування з музичним твором супроводжується певним відкриттям для себе яскравих проявів музичного матеріалу.

Однак при цьому слід відмітити, що емоційний відгук носить суто специфічний для цього віку характер. Музичний твір виступає не як естетичний об'єкт, а лише як зовнішній збуджувач емоцій. У зв'язку з цим, надаючи характеристику музичному твору, діти обмежуються констатацією, переліком, звичайними визначеннями настрою і темпу, на зразок «весела», «сумна», «швидка», «повільна» та ін. Як бачимо, подібні відповіді дітей односкладні та неаргументовані, у них відсутні будь-які художні узагальнення. При цьому, оцінка твору має безпосередньо емоційний характер без

глибокого проникнення у смисловою тканину твору. Як підкреслюють Т.Н. Аболіна, Н.Є. Міропольська, сприйняття художніх творів носить елементарний характер і пов'язано з інтересом, який характеризується випадковістю, короткочасністю, поверховістю [1, с. 48]. Виходячи з даної характеристики можна зробити висновки, що молодшим школярам притаманне поверхове сприйняття музичних звучань та їх слухове розрізнення.

Іншою особливою рисою музичного сприйняття у даному віці є синкретичність, невміння розмежовувати основні параметри музичного матеріалу: зміст та форму, думки та почуття, тобто схильність сприймати цілком, суцільно, без усякого роз'єднання. Наслідком такого сприйняття є не сформованість вмінь відокремлювати головне від другорядного, сприймаючи музичний твір як цілісний музичний образ. При цьому О.Я. Ростовський особливо звертає увагу на те, що діти не відокремлюють власне музичне враження від загальних, які супроводжують сприймання музики, не вичленовують окремі засоби виразності і не визначають їх ролі у створенні музичного образу. Складнішу музику діти сприймають вибірково, вловлюючи в ній лише те, що їм ближче і доступніше, хоча й не завжди головніше у творі [11, с. 106].

Перцептивний рівень сприйняття музики на початковому етапі зумовлений не тільки особистісними якостями (внутрішніми регуляторами) молодших школярів, а й соціальними факторами, важливим з яких треба вважати і досвід спілкування з музикою, який набувається під впливом сім'ї, а саме смаків, потреб, орієнтацій членів сім'ї. Сприятлива художньо-естетична атмосфера в сім'ї є стартовою умовою, гарантом сформованості художнього смаку молодшого школяра.

Видатні психологи (П.Я. Гальперін, В.А. Давидов, Д.Б. Ельконін та ін.) впевнені, що вивчаємо категорія школярів визначається періодом переходу від емпіричного мислення до теоретичного, від аналітичного до рефлексивного. Саме ця вікова категорія здатна до активного розвитку музичного сприйняття, що в подальшому забезпечує творчу спрямованість музично-естетичної діяльності в будь-яких проявах.

Особливо слід звернути увагу на те, що рефлексія у дітей спрямована на оцінювання результату пізнання, на з'ясування того, яким чином і за яких умов з'явилися ті чи інші поняття. Від безпосередньо перцептивних реакцій через емоційно-смисловою діяльність діти можуть досягти естетичного насолодження. Саме на цьому етапі відбувається розуміння сутності художнього твору, а також «присвоєння дитиною нормативних критеріїв соціальних за своєю природою відношень, переведення знаного у особистісний смисл» [14, с. 137]. Це дозволяє визначити залежність внутрішньої діяльності щодо переосмислення власного емоційного та інтелектуального досвіду від спрямованості особистісно-рефлексійного відношення до мистецтва.

Молодший шкільний вік, за думкою Л.Б. Прокоф'євої найбільш сприятливий період для формування навичок образного сприймання, який зумовлюється характерним для нього художнім типом особистості, емоційністю, бажанням володіти знаннями, посиленням інтересом та схильністю дітей до гри. До основних компонентів образного сприймання молодшими школярами автор відносить емоційний, когнітивний, діяльнісний. «Розуміння образності музичного мистецтва вимагає певного багажу сформованих спеціальних знань, практичних вмінь та навичок, стимулює розвиток таких особистісних якостей, як готовність до комунікацій, емпатії, креативності» [10, с. 96]. Ефективність формування музичного сприйняття, розвинення внутрішньої діяльності особистості, її переживань до рівня актуальної свідомості можливе за умови створення комплексної системи заходів щодо організації музично-естетичної діяльності молодшого школяра. При цьому збільшення позитивних результатів сприйняття і включення виховних механізмів пов'язується з необхідністю створення поля діяльності, яке, спираючись на інтерес дозволяє глибше, вірніше відчути молодшому школяреві таємницю створення прекрасного, а значить – призвичаїти до активної зміни на краще самого себе. Тому зростає значущість педагогічного керівництва процесом формування музично-естетичної культури, зокрема даної вікової категорії, основними передумовами якого слід вважати: домінування образного сприйняття та мислення, сила, яскравість, рухливість уяви, активний розвиток теоретичної основи мислення, як основа формування художніх поглядів та суджень (когнітивна сфера); переважання першої сигнальної системи, що виявляється у підвищенні емоційності, вразливості, безпосередності, сенсорні відвертості, як основи формування та розвитку художніх переваг, інтересів, підвищена зацікавленість різноманітними видами художньої діяльності (афективна сфера); споріднений характер художніх здібностей, як основи повноцінного сприйняття комплексного поєднання мистецьких творів, опанування рефлексією, навичками уявного планування та самоконтролю як основи саморегуляції та самоформування у процесі художньо-творчої активності (регулятивна сфера)» [7, с. 7].

У орієнтації дітей на засвоєння музичного твору необхідно формувати спрямованість не на запам'ятовування музичних образів, дій, а на усвідомлене засвоєння змісту, форми, динамічних характеристик, пов'язаних з ладо-інтонаційним і ритмічним аналізом, порівнянням засобів музичної виразності. В.М. Субота підкреслює, що такий підхід створює умови для подальшого збільшення точності сприйняття та відтворення звукових сигналів посилення взаємозв'язків між мелодичним, гармонійним, ритмічним слухом і процесами музичного запам'ятовування й емоційної чутливості.

Н.О. Ветлугіна наполягає на необхідності створення педагогічної системи, яка забезпечить логіку та послідовність у розвитку музичного сприймання. Автор пропонує шлях спеціального підбору творів, кожен із яких викликає певні емоції та почуття [2]. Це сприяє розвитку найпростіших музично-слухових навичок, уміння виявити настрій, характер твору, своєрідність засобів музичної виразності.

Приймаючи до уваги деякі характерологічні якості музичного сприйняття молодшого школяра, слід усвідомлювати здатність особистості до розвитку активності у процесі спілкування з музичним твором. Це можливо за умови уникнення «хвороби нав'язування» з боку педагога чи керівника, враховуючи особливу схильність дітей до «наслідування» думок, ставлень та висловлювань дорослих (батьків, викладачів, керівників гуртків та об'єднань тощо).

Однак виникає питання, яким чином досягти адекватного сприйняття музичного твору, якщо викреслити з виховного процесу будь-яку словесну інформацію щодо змісту, форми, визначеної митцем. Слід зауважити, що під адекватним сприйняттям ми маємо на увазі не повне, тобто дзеркальне відбиття у свідомості школяра творчого задуму митця, а розуміння та осягнення основного ідейно-емоційного змісту, що базується на власному переживанні і інтерпретації. У зв'язку з цим варто погодитись з думкою О.П. Рудницької, що необхідним засобом пізнання музичного твору є його аналіз. «Саме він утворює передумови вірного розуміння естетичного кредо та світоглядних позицій композитора, застосування в процесі музичного пізнання історико-теоретичних знань, співставлення різних творчих стилів. Такий спосіб може привести до важливих висновків щодо об'єктивності інтонаційно-образного змісту музики» [12, с. 61].

Доцільним та ефективним засобом для цього є комплексне використання різних видів мистецтва (образотворче мистецтво, література, театральне мистецтво, кіномистецтво), бо саме об'єднаний мистецький вплив сприяє поглибленому розумінню і переживанню музичних творів, розширенню меж образних уявлень.

Твори можуть бути як схожі за змістом, так і різні. Але вони повинні мати спільну ідейно-художню спрямованість, емоційний настрій, характер. Вміння дітей порівнювати твори різних видів мистецтва допоможе краще їх сприймати. В виховному процесі слід враховувати близький, споріднений синкретичний характер різноманітних художніх задатків і здібностей дітей, які зумовлюють цілісність сприймання творів мистецтва. В свою чергу висока сенсорна чутливість молодших школярів дозволяє їм «інтенсивно збагачувати свої зорові, слухові, мовно-слухові уявлення, які є основою образної пам'яті, образного мислення, багатої й сильної уяви й асоціації» [3, с. 11]. З огляду на це зростає роль педагогічного керівництва, яке завжди повинно бути спрямоване на створення сприятливих умов, що будуть впливати на ак-

тивне творче спілкування дитини із музичним мистецтвом.

Висновки. Музичне сприймання, як провідна складова музичної культури, впливає на розвиток пізнавальних та емоційних процесів музичної свідомості та діяльності людини і формується в процесі її музично-естетичного виховання. Художнє спілкування із музичним мистецтвом, зразками якого є музичні твори справляє позитивний вплив на формування особистості дитини, особливо у молодшому шкільному віці. Це позначається

на їхньому сенсомоторному, мисленнєвому, емоційному розвитку тощо. З огляду на це, підвищується значущість розвитку сприймання музики в даному віці, оскільки відкриваються широкі можливості виховного впливу мистецтва на закладення основ музично-естетичної культури особистості молодшого школяра.

Дане дослідження не вичерпує багатоаспектність даної проблематики, а повинне розглядатися як один з напрямків у пошуку шляхів удосконалення цього процесу.

Список літератури:

1. Аболина Т.Н., Миропольская Н.Е. Эстетическое воспитание в школе. – К.: Изд-во при КГУ Вища школа, 1987. – 96 с.
2. Ветлугина Н.О. Возраст и музыкальная восприимчивость // Восприятие музыки. Сб. статей / Под ред. В.Н. Максимова. – М.: Музыка, 1980. – С. 229-243.
3. Дорошенко Т.В. Формування у молодших школярів навичок музичного сприймання: Автореф. дис...канд. пед. наук: 13.00.01. – К., 1993. – 19 с.
4. Естетичне виховання: Довідник / В.І. Мазепа, А.В. Азархін, В.С. Горський та ін. – К.: Політвидав України, 1988. – 214 с.
5. Єременко О.В. Розвиток музичного сприймання підлітків засобами використання музичних констант: Автореф. дис...канд. пед. наук. – К., 1998. – 17 с.
6. Концепція позашкільної освіти та виховання // Інформаційний збірник Міністерства освіти України. – 1997. – № 7. – С. 22-32.
7. Крижанівська Т.І. Методика комплексного використання мистецтв у процесі розвитку художньої культури молодших школярів на уроках музики: Автореф. дис...канд. пед. наук: 13.00.02. – К., 1998. – 17 с.
8. Назайкинський Е.В. О психологии музыкального восприятия. – М.: Музыка, 1972. – 383 с.
9. Оришак Ю.М., Черушева Г.Б., Пересунько Т.К. Душа обязана трудиться... (Социально-нравственные аспекты формирования эстетической культуры подростков) Учебное пособие. – К., 1995. – 165 с.
10. Прокофьева Л.Б. Образне сприймання музики молодшими школярами як педагогічна проблема // Актуальні проблеми теорії музики та музичного виховання: Зб. наук. пр. – К.: КДУКМ, 1997. – С. 95-100.
11. Ростовський О.Я. Педагогіка музичного сприймання: Навч. метод. посібник. – К.: ІЗМН, 1997. – 248 с.
12. Рудницька О.П. Музика і культура особистості: проблеми сучасної педагогічної освіти: навч. посібник. – К.: ІЗМН, 1998. – 248 с.
13. Субота В.М. Психологічні особливості емоційного сприймання музики молодшими школярами: Автореф. дис...канд. психолог. наук: 19.00.07. – К., 1992. – 18 с.
14. Цибуля Е.М. Особливості сприймання образності художньої творчості молодшими школярами // Культурно-просвітницька діяльність в сучасних умовах: Тези наук. конф. 25-26 квіт. 1994 р. – К., 1994. – С. 137-139.
15. Эстетика: Словарь / Под общ. ред. А.А. Беляева и др. – М.: Политиздат, 1989. – 447 с.

Барвинок И.В.

Обособленное подразделение «Николаевский филиал Киевского национального университета культуры и искусств»

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ПОНИМАНИЮ ОСОБЕННОСТЕЙ ВОСПРИЯТИЯ МУЗЫКИ МЛАДШИМИ ШКОЛЬНИКАМИ

Аннотация

В статье осуществлен теоретический анализ исследований, посвященных особенностям восприятия музыки младшими школьниками. Отмечено, что восприятие музыки является ведущим видом деятельности, обеспечивающей разнообразные творческие проявления детей. Восприятие музыки определено важнейшим фактором в процессе формирования музыкально-эстетической культуры детей данной возрастной категории. В качестве характерных черт музыкального восприятия в данном возрасте определены сенсомоторность, эмоциональность и синкретичность. Рассматриваются предпосылки процесса формирования музыкально-эстетической культуры, где музыкальное восприятие играет ключевую роль.

Ключевые слова: музыкальное восприятие, младшие школьники, музыкально-эстетическая культура, музыкальное произведение, музыкальное искусство.

Barwinok I.V.

Separate Subdivision «Mykolaiv Branch
of Kyiv National University of Culture and Arts»

THEORETICAL APPROACHES TO THE UNDERSTANDING OF MUSIC PERCEPTION BY JUNIOR PUPILS

Summary

The theoretical analyze of studies dedicated to peculiarities of musical perception by junior pupils has been actualized. The perception of music is the leading type of musical activity that provides a variety of creative children's displays. The musical perception is defined as an important factor in the forming of musical and aesthetic culture in this age group. The sensorimotor, emotionality and syncretic are determined as the characteristics of music perception in this age. The preconditions of forming the musical-aesthetic culture and main role of musical perception have been considered.

Keywords: musical perception, junior pupils, musical-aesthetic culture, musical composition, music art.